

ÍNDICE

Dirección

Jorge Mejuto Couce
Luis Puig Mosquera

Consello de Redacción

José Mª Alonso Meijide
Francisco Álvarez Fontenla
Diego Álvarez Puente
Luis Bello Rodríguez
Inés Ben González
Francisco Botana Ferreiro
X. Beito Búa Ares
Jesús Calvo Rovira
Antonio Castro Castro
Manuel Cortegoso Iglesias
Emilio Crespo Correa
Enrique De la Torre Fernández
Dolores Fernández Mira
Xosé Fraga Vila
Jesús A. García Rañales
Marina Germaña Miguens
Luciano González Fernández
Salvador Naya Fernández
Manuel Pazos Crespo
Marisol Pérez Blanco
Mª José Pérez Mariño
Flavio J. Piñeiro Sarille
Aurora Plata Casais
Xosé Enrique Pujales Martínez
Julio Alfonso Rodríguez Taboada
Covadonga Rodríguez-Moldes Rey
Isabel Salinero Corral
Marcelino Sampayo Ruiz
Antonio Sarmiento Escalona
Rosa Segura Iglesias
José Luís Valcarce Gómez
Enrique Vidal Costa

Edita
AGAPEMA

Redacción de GAMMA
Departamento de Matemáticas
IES Sofía Casanova
O Galego Soto, s/n
15403 FERROL

Depósito Legal: LU-310/01
ISSN:1578-2980
Imprime: Sete Cores Artes Gráficas.

Editorial	3
Artigos	
Novos currículos do Bacharelato	
<i>Isabel Miguélez Pose</i>	5-6
Unha aproximación ás competencias	
<i>Inés Ben González</i>	7-14
Secuencias de secuencias	
<i>María Jesús Casado Barrio</i>	15-24
Novas pavimentacións: a cor por distancia, recursivas	
Manuel Díaz Regueiro	25-32
Elementos xeométricos no patrimonio histórico de Ferrol	
<i>Eugenio Merino Gayoso, Araceli Torres Miño</i>	33-42
O Cine como recurso nas clases de Matemáticas	
Victor Pollán Fernández	43-47
Software	
Programa PedaZZitos	
<i>Flavio Piñeiro Sarille</i>	49-51
MatemaTIC	
Figuras planas con xeometría dinámica en 3 ^o da ESO	
<i>Débora Pereiro Carbajo</i>	53-59
Problemas de Quita e Pon.	
Actividades multimedia en galego para Educación Infantil	
<i>Angeles Castro Zaera</i>	61-62
Distribucións de probabilidade con GeoGebra	
<i>Débora Pereiro Carbajo, Enrique de la Torre F., Fernando Zacarías Maceiras</i> ..	63-72
Estatística	
Martingalas	
<i>Manuel Díaz Regueiro</i>	73-76
Experiencias	
Garitas de vigilancia, unha excursión poliédrica	
<i>Luis Puig Mosquera</i>	77-86
A Semana das Matemáticas no IES de Melide	
<i>Xosé Díaz Díaz, Susana Rial Santos</i>	87-91
Lexislación	
LOE: escolma legislativa	
<i>José Ricardo López Saavedra</i>	93-95
Historia	
Algúns problemas testamentarios da Álgebra de Al-Jwaritmi	
<i>Ricardo Moreno Castillo</i>	97-100
O sistemas métricos e monetarios da Antigüidade	
<i>Mercedes Sampayo Yáñez</i>	101-105
Eventos	
A maxia dun Pazo: o espírito de Mariñán	
<i>Luis Puig Mosquera</i>	107-114
INTERXEO. Xeometría dinámica para Europa	
<i>Francisco Botana Ferreiro</i>	115-116
Premio Abel 2008: John Thompson, Jacques Tits	
<i>Santiago Gallego Saavedra</i>	117-118
Feira Matemática 2008. Día Escolar das Matemáticas	
<i>Jorge Mejuto Couce</i>	119-122
Nomes propios	
Unha voz sempre ceibe: Benedicto García Villar	
<i>Aurora Plata Muruais</i>	123-127

Maquetación

Jesús A. García Rañales
Jorge Mejuto Couce
Luis Puig Mosquera

Revisión lingüística parcial

María Miragaya Pereira

Abstracts

Manuel Bilbao Salcedo

Portada: Relatividade

Manuel Díaz Regueiro

AGAPEMA - Xunta Directiva

Presidente:

Manuel Díaz Regueiro

Vicepresidenta:

Rosa Segura Iglesias

Secretario:

Luis Puig Mosquera

Tesoureira:

Inés Ben González

Zona da Coruña:

Delegado: Enrique de la Torre Fernández

Zona de Ferrol:

Delegado: Jorge Mejuto Couce

Zona de Santiago:

Delegado: Julio Rodríguez Taboada

Zona de Vigo:

Delegada: Isabel Salinero Corral

Zona de Pontevedra:

Delegado: Manuel Cortegoso Iglesias

Vocal de Publicacións: Jesús A. García Rañales.

De cómo vencimos nós. Curso 1967-68, un curso para a historia <i>Manuel Díaz Regueiro</i>	129-130
Pancho Álvarez Fontenla, un loitador dende o Ensino das Matemáticas <i>Enrique de la Torre Fernández</i>	131-133
Centenario do Profesor Vidal Abascal <i>Redacción de Gamma</i>	135-140

Concursos

XVI Rallye Matemático sen Fronteiras <i>José Antonio Rama López</i>	141-145
X Olimpiada Galega. Problemas da Fase de Zona <i>Natalia Carnero Álvarez, María Teresa Castro Mangana, Francisco Centeno Domínguez, Julio Ferro Marra, Isabel Salinero Corral, José M. Sánchez González, Rosa Segura Iglesias</i>	147-149
Fase de Zona do VIII Rebumbio Matemático <i>Comité Organizador</i>	151-154

Libros

Recensións de libros <i>Redacción de Gamma</i>	155-159
Selección comentada de lecturas matemáticas <i>Víctor Pollán Fernández</i>	161-163

Colaboracións

A lectura na clase de matemáticas: Tres experiencias lectoras <i>Manuel Vilariño Freire</i>	165-168
--	---------

Exposicións

Escher en Ordes <i>Pilar García Agra</i>	169-170
Exposicións de AGAPEMA <i>Inés Ben González, Manuel Díaz Regueiro</i>	171-176

Convocatorias

Anuncios e Convocatorias	177-178
--------------------------------	---------

Pasatempos

Pasatempos <i>Inés Ben González</i>	179-184
--	---------

Ao peche

Album <i>Redacción de Gamma</i>	185-192
--	---------

Os Recunchos de GAMMA

50 Aniversario da Titulación de Matemáticas	4
Números	48
Reloxos	52
DousPierre	60
MaTheSiS	92
TETRACTIS	96
HIPATHIA	106
Do "Gaudemus igitur" ao "Venceremos nós"	128
Titulares dos Xornais	134
Poliedros no Science Museum de Londres	146
Actividades	150
Clásicos do século XX	160
Aqueles libros	164
Humor	193
Novas de Agapema	194

Normas de publicación	195
Boletín de inscrición	196

Editorial

Se analizamos os deberes que ten que facer o profesorado de educación matemática galego, neste ano e nos vindeiros, sexa de **AQAPEMA** ou non, veríamos que debe:

a) Poñerse ao día en competencias básicas. Moitos de nós pensamos, outra reforma máis!, xa vivín a **LOXSE**, tanto cambio para facer o de sempre!.

Se ese é o caso, deberemos

b) Poñernos ao día en currículo europeo. Moitos de nós pensamos que temos que unirnos a Europa na esixencia dun currículo máis duro e rigoroso: pois ben, agora en toda Europa, e por recomendación do Parlamento Europeo, no ensino obrigatorio nos compelen a ensinar por competencias básicas (*competências essenciais* en Portugal -vixentes, xa, desde 2001-, *compétences de bas* en Francia, *basic skills* no **UK**, ...). Xa sexa en Francia, en Alemaña, en Noruega, en Italia, con gobernos de dereitas, de esquerdas, ou doutra cor calquera, o profesorado europeo debe entrar pola vía das competencias.

c) Poñerse ao día en avaliación de competencias, incluíndo neste proceso as avaliacións diagnósticas. O ano que vén os nosos centros celebrarán esas probas e, nunca mellor dito, probaremos que tipo de ensino estamos facendo, se un ensino elitista, selectivo, como se nos dirixiramos a pequenos Einsteins, ou un ensino no que todo o alumnado aprenda, porque esa é a nosa obriga.

d) Polo menos un grupo de profesorado selecto debe saber que cousa é esa da medida científica en psicometría, como, cando e porque é posible distinguir cunha batería de test as competencias do alumnado. *É necesario validar as competencias-chave a través de instrumentos apropiados*, di o Programa de traballo de 2002 das comunidades europeas.

Tócalle o relevo ao exame improvisado da lección condutista, ao exame ritual e algorítmico sen comprensión. As persoas interesadas neste tema poden poñerse en contacto coa directiva de **AQAPEMA**. Neste campo saber estatística pode ser vantaxoso.

e) Saber que a transposición didáctica é unha parte fundamental do proceso educativo... Non deberíamos esixir ao alumnado que efectúen sós esa transposición: eu ensino, que o alumnado aprenda.

f) Que nos reafirmemos como integrantes dunha profesión digna, respectable, con dereito a unha formación propia e específica, tanto inicial como continua. Se non podemos chegar ao nivel de Finlandia, onde é a profesión máis valorada e a máis esixente, intentemos aproximarnos.

g) Saber que no 2006, a Dirección Xeral de Educación e Cultura da Comisión Europea redactou un Proxecto de principios europeos comúns relativo ás competencias e cualificación do profesorado. Poderíamos citar doce das competencias?

E moitas outras tarefas que non imos sinalar pero que están na mente de todos: o deber do profesorado de matemáticas de favorecer a competencia dixital do alumnado, a de aprender a aprender, a competencia lingüística, a competencia de coñecemento do mundo físico, de usar a tecnoloxía no ensino, ...

Aí temos, tamén, a **PISA** esperando, para cada certo número de anos dicirnos se o estamos facendo ben ou non. Estamos nun mundo globalizado onde os números cantan. De calquera alumno especial que nós queiramos mimar, os chineses teñen, como mínimo, 1000. Os hindús, 900. Non lle imos gañar aos chineses por ese camiño. A nosa única oportunidade pasa pola intelixencia colectiva, a aprendizaxe colaborativa, as redes, e un país galego unido en redes europeas e globais.

Así como por unha asociación unida...

En fin, vivimos nun mundo complexo onde certos dogmas caen: hai mais científicos en Pekín que en toda Gran Bretaña, a Royal Institution prevé que no futuro o profesorado de física e matemáticas de secundaria serán biólogos; en Finlandia e Alemaña o profesorado debe ter estudos de máis dunha licenciatura; o goberno quere licenciaturas de profesores de ciencias e de letras en secundaria que eviten as guerras de materias que estamos a vivir e faciliten unha aprendizaxe por competencias e proxectos... En resumo, ser profesor ou profesora de matemáticas galego/a pode ser unha especie en vía de extinción e a **AQAPEMA** que coñecemos pode desaparecer un día. Sen embargo a chama da coherencia e o brillo da súa intelixencia esperamos que chegue a moitos anos luz de distancia.